

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 111.852:004.8

DOI: <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2026/14-9/15>

Максим ЛЯШКО, асп.
ORCID ID: 0009-0007-0367-8457
e-mail: maksliashko@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ТВОРЧОСТІ ТА ПРОБЛЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Вступ. У статті досліджується трансформація категорії творчості в умовах розвитку штучного інтелекту та її вплив на розуміння інтелектуальної власності. Актуальність дослідження зумовлена появою нових форм культурного виробництва, які не мають традиційного суб'єкта творчості, це у свою чергу ставить під сумнів класичні філософські уявлення про авторство та новизну.

Методи. Методологічну основу становить комплекс історико-філософського підходу, а також загальнонаукові методи. Додатково використано герменевтичний та порівняльний методи для інтерпретації класичних концепцій творчості та їх зіставлення із сучасними дослідженнями феномену штучного інтелекту.

Результати. Встановлено, що класичні концепції творчості (Дж. Лок, І. Кант, Г. В. Ф. Гегель) пов'язують творчість із суб'єктивністю, з інтенціональністю та об'єктивацією духу, що водночас сучасні системи штучного інтелекту здатні продукувати результати, які формально відповідають критеріям творчості, втім, вони не мають внутрішнього наміру. Це призводить до трансформації моделі творчості від індивідуальної до розподіленої, де авторство стає результатом взаємодії людини, як з алгоритмами, так і з культурним контекстом.

Висновки. Штучний інтелект не може розглядатися як творець у класичному філософському сенсі, втім, він виступає як співучасник творчого процесу, і це зумовлює у свою чергу необхідність переосмислення категорій творчості та авторства, а також інтелектуальної власності тощо. Сучасна творчість є гібридним та розподіленим процесом, вона поєднує людську інтенціональність і алгоритмічну генерацію.

Ключові слова: сучасна філософія, творчість, штучний інтелект, авторство, інтелектуальна власність, інтенціональність, філософія творчості, методологія науки, розподілена творчість.

Вступ

У межах європейської філософської традиції категорія творчості була і залишається невід'ємно пов'язаною як із носієм розуму, він є суб'єктом волі, так і зі здатністю до інтенціональної діяльності. Починаючи від локівського розуміння праці як підстави привласнення та продовжуючи кантівським акцентом на автономії суб'єкта, ми приходимо до гегелівської ідеї об'єктивації духу. Іншими словами творчість мислилася вже як форма самовираження людини, а це водночас є підґрунтям для встановлення прав інтелектуальної власності. І таким чином, класична модель передбачає тісний зв'язок між інтелектом, як таким, та творчою діяльністю з правом на її результат. Сьогодні поява штучного інтелекту призвела до виникнення результатів, що мають ознаки творчих, втім, не мають суб'єкта у традиційному філософському розумінні, що у свою чергу породжує низку як теоретичних, так і нормативних проблем. Основними питаннями на сьогодні: є чи можна вважати такі результати творами, хто є їхнім автором, і чи можливе існування інтелектуальної власності за відсутності інтелекту як джерела творчості. Актуальність статті зумовлена необхідністю переосмислення категорії творчості в умовах технологічних трансформацій та виявити філософські підстави інтелектуальної власності у сфері ШІ. Незважаючи на значну кількість сучасних досліджень, що присвячені правовим аспектам ШІ, філософський вимір цієї проблеми, зокрема питання онтології творчості або статусу авторства, все ще потребує системного аналізу. **Метою** статті є дослідження сутнісних вимірів категорії творчості в епоху штучного інтелекту та аналіз її трансформації та впливу на концепт інтелектуальної власності.

Методологія

Методологічну основу дослідження становить комплекс історико-філософської методології, що передбачає реконструкцію та інтерпретацію як класичних, так і сучасних концепцій творчості. Застосування цього підходу дозволило простежити трансформацію уявлень про творчість, звернутися до напрацювань новочасної філософії та сучасних дискусій про штучний інтелект. Використання загальнонаукових методів дало змогу виокремити основні структурні елементи поняття творчості, узагальнити різні підходи розуміння та ін. Дослідження спрямоване на деконстрування складного феномену творчості на окремі аспекти, такі як інтенціональність, новизна, авторство та ін., з акцентом на необхідність напрацювання концептуальної нової моделі. Такі методи, як герменевтичний метод, дозволили інтерпретувати тексти класичних філософів у контексті сучасних викликів, завдяки чому стало можливим виявити приховані смисли та актуалізувати їх для аналізу новітніх феноменів.

Результати

Сьогодні стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту актуалізує фундаментальні питання щодо природи творчості та підстав інтелектуальної власності. Оскільки сучасні алгоритмічні системи здатні продукувати не лише тексти, але й зображення, музику, різноманітні культурні артефакти, які за своїми формальними характеристиками відповідають нашим уявленням про результати творчої діяльності. Водночас всі ці продукти створюються без посередньої участі людського інтелекту, тобто людини, як носія інтенції, що ставить під сумнів класичні уявлення

© Ляшко Максим, 2026

про природу авторства, про творчий акт та про саму природу творчості. Як пише у своїй статті "Структурно-функціональний аналіз поняття "творча діяльність"" (2017 р.) О. П. Чумаченко: "Життєві реалії свідчать на користь вибору людиною стандартних дій щодо задоволення більшості своїх потреб, обумовлених необхідністю заощадження часу та інтелектуально-духовних сил для пошуку нового (думок, програм діяльності, нових предметів тощо). Стандартна діяльність проявляється у різних формах: рефлекс, дія за наперед визначеним зразком або у відповідності до певних норм. Важливим є те, що наслідування виявляється у вихованні, навчанні та є основою стандартних дій, серед яких – звичаї та традиції, що побутують у національних культурах" (Чумаченко, 2017, с. 46). Таким чином, важливого значення для розвитку людини та всього людства набуває творча діяльність та категорія творчості.

Новочасна філософія багато у чому визначила сучасний образ думки та світогляд людини, а один із найвидатніших англійських філософів Джон Лок (John Locke, 1632–1704 pp.) у парці "Два трактати про правління" (*"Two Treatises of Government"*, 1690 р.) розгортає одну з найвпливовіших у новочасній філософії концепцій трудової теорії власності. Для нього вихідним положенням є ідея про те, що хоча земля і всі природні ресурси спочатку належать усім людям спільно, кожна людина водночас має невідчужувану власність у своїй власній особі. Йдеться передусім про тіло, здібності та діяльність індивіда, які становлять сферу його природного права і не можуть належати нікому іншому: "27. Хоча земля і всі нижчі істоти належать усім людям разом, все ж кожна людина має певну власність у своїй власній особі. І на це ніхто, окрім неї, не має жодних прав. Ми можемо сказати, що труд її тіла і праця її рук належать саме їй. Все, що вона бере із наданого станом природи і що від цього стану залишається, людина з'єднує зі своїм трудом і, додаючи до цього щось, що є її власним, робить це своєю власністю. Вона витягує це із загального стану природи, де воно вміщене, і своїм трудом додає до цього щось, що виключає загальне право інших людей. Бо, оскільки цей труд є незаперечною власністю трудівника, ніхто, крім нього, не може мати права на те, до чого він хоч раз долучив свій труд, принаймні там, де цього залишається в загальному користуванні інших достатня кількість такої самої якості" (Лок, 2001, с. 145). На основі цих слів Дж. Лок виводить наступну думку, про те, що праця, як діяльність тіла і рук, є продовженням особи. Таким чином вона належить їй, і саме тому праця набуває вирішального значення у процесі виникнення приватної власності. На думку англійського філософа людина вилучає певний об'єкт із природного стану, як то, наприклад, збирає плоди або обробляє землю, зрештою вона поєднує цей об'єкт зі своєю працею, тобто додає щось, що є її власним. Унаслідок цього відбувається своєрідне "привласнення", це аксіоматичний принцип, що річ виходить із загального користування і стає індивідуальною власністю. Обґрунтування цього базується на тому, що праця є безсумнівною власністю людини, яка її здійснює, оскільки вона невіддільна від особи, ніхто інший не може мати права на результат її застосування. І таким чином, об'єднання праці з природним об'єктом створює нову індивідуалізовану річ. Ця річ вже не належить усім, втім, конкретному суб'єкту. У цьому сенсі Дж. Лок вводить важливе обмеження, а саме привласнення є легітимним лише за умови, що для інших залишається достатньо і такої ж якості ресурсів. Вже це положення має запобігти надмірній концентрації власності та зберегти баланс між індивідуальним правом і спільним благом. Таким чином, Дж. Лок формулює фундаментальну ідею, що приватна власність виникає не через угоду, а як природний наслідок людської праці. Іншими словами, це є частиною людської природи. І саме ця концепція згодом стане підґрунтям для модерних теорій економіки, права і, зокрема, інтелектуальної власності, де творчий продукт мислиться як результат індивідуальної діяльності, що підлягає привласненню. Як пише дослідниця Т. Попович: "Так, у праці "Два трактати про правління" у межах теорії суспільного договору він зазначає про природний (додержавний) стан людей. Такий стан характеризується рівністю і повною свободою кожного стосовно дій і поведінки з майном, завдяки чому "ніхто не має більше від іншого"" (Попович, 2023, с. 316).

У філософських поглядах Імануеля Канта (Immanuel Kant, 1724–1804 pp.) проблема творчості постає не так як питання виробництва нового, а як вияв здатності суб'єкта діяти відповідно до раціональної інтенції. На відміну від емпіричних уявлень про творчість як спонтанне породження ідей, або ж завдяки натхненню, І. Кант підкреслює зв'язок творчості із автономією розуму. У цьому контексті автор виступає не просто як індивід, а як носій раціональної волі, оскільки він надає своїй діяльності нормативного характеру. Ключовим для розуміння кантівського підходу є поняття інтенції, тобто внутрішнього спрямування свідомості, що визначає смисл і мету дії. Творчість у такому вимірі не зводиться до результату (твору), а передусім характеризує спосіб діяльності суб'єкта, який діє за принципами. Саме тому авторство пов'язується з відповідальністю, створене є вираженням не лише індивідуальних схильностей, а й раціонально впорядкованої волі, яка може бути оцінена з точки зору загальнозначущості. Важливу роль у кантівській концепції відіграє поняття генія, яке він описує у "Критиці сили судження" (*"Kritik der Urteilskraft"*, 1790 р.). Геній, на думку І. Кантом, є природною обдарованістю, що дає мистецтву правила, але сам не може повністю пояснити, як саме відбувається творення. Однак навіть у цьому випадку творчість не є суто ірраціональною, оскільки вона передбачає гармонію уяви й розсудку. Іншими словами – внутрішню структурованість, що робить твір доступним і значущим для інших. У трактаті прусський філософ пише: "Геній може дати лише багатий матеріал для творів витонченого мистецтва; обробка ж цього матеріалу і форма потребують таланту, вихованого школою, щоб ужити його так, аби він витримував судження смаку" (Kant, 1963). Отже, у кантівській перспективі автор є передусім суб'єктом раціональної інтенції, який через творчу діяльність об'єктивує свою волю у формі твору. Це дозволяє мислити творчість не просто як виробництво чогось нового, а як акт, що має нормативний вимір і пов'язаний із автономією суб'єкта. У контексті сучасних дискусій про штучний інтелект така позиція набуває особливого значення, адже ставить під сумнів можливість приписування авторства там, де відсутня раціональна інтенція або автономна воля у кантівському сенсі. "Воля, як здатність бажання, є однією з багатьох природних причин у світі, а саме тією, яка діє за допомогою понять; і все, що уявляється як можливе (або необхідне) через волю, називається практично можливим (або необхідним) — на відміну від фізичної можливості чи необхідності дії, для якої причина визначається до каузальності не через поняття (а, як у неживій матерії, через механізм, а в тварин — через інстинкт). Тут, однак, стосовно практичного залишається невизначеним: чи є поняття, яке дає правило каузальності волі, поняттям природи, чи поняттям свободи" (Kant, 1963).

Як зазначає у статті "Сутність і призначення мистецтва в естетичному вченні Г. Гегеля" (2018) дослідник І. Печеранський: "На відміну від І. Канта, котрий, опираючись на апіорний спосіб доведення, із самого поняття краси нама-

гається вивести різні її форми та індивідуальні мистецтва, Г. Геґель у своїй філософській аналітиці краси неодноразово наводить численні посилання на окремі твори мистецтва, а ще ті роботи, що присвячені їх вивченню" (Печеранський, 2018, с. 25). У філософії Георга Вільгельма Фрідріха Геґеля (Georg Wilhelm Friedrich Hegel, 1770–1831 pp.) творчість постає як процес об'єктивації духу у якому внутрішній зміст знаходить свою зовнішню, чуттєво-дану форму. На думку Г. В. Ф. Геґеля Дух не є замкненою внутрішністю, а його сутність полягає у самовиявленні. Дух переходить від внутрішнього до зовнішнього, або ж від потенційного стану до актуального стану. І саме тому творчість постає необхідним етапом розвитку духу, у творчості він набуває об'єктивності, тобто у творі. Він стає доступним для споглядання, розуміння і визнання іншими. "Через те художній твір вимагає іншого елементу для свого існування, а Бог вимагає якогось іншого походження, ніж те, в якому з глибин своєї творчої ночі він опускається в протилежність, у зовнішнє, у визначеність позбавленої самоусвідомлення речі" (Геґель, 2004, с. 482). У цьому контексті твір постає не як якийсь випадковий продукт, який з'явився у результаті індивідуальної діяльності, це вже своєрідна форма, у якій суб'єктивність піднімається від індивідуального до загального. На думку мислителя твір, таким чином, є не просто вираженням окремих індивідуальних переживань автора, він є об'єктивацією певного змісту духу, а отже має універсальне значення. Завдяки твору суб'єкт виходить за межі власної замкненості, суб'єкт долає свою індивідуальність і входить у простір об'єктивного духу, здійснюючи рух від суб'єктивного до об'єктивного. Втім, твір як вираження суб'єктивності не зводиться до лише механічного втілення внутрішнього змісту, мова йдеться про діалектичний процес, у якому суб'єктивне і об'єктивне взаємно визначають одне одного. Так, наприклад, з одного боку, твір несе на собі слід індивідуальності автора, несе його досвід, почуття, ідеї тощо, а з іншого – саме через об'єктивацію ця індивідуальність набуває форми, тоді вона перестає бути приватною. "Мистецтво є самопізнанням абсолютного духа в формі споглядання, кожна форма мистецтва формується у відповідності з тими суспільними станами та змінами, настроями, які переважають в суспільстві. Вищою метою мистецтва, за Геґелем, є оформлення релігійних образів народу, тим самим наближаючи людей до пізнання абсолютної ідеї та істинної релігії" (Мафтії, 2022, с. 20). Твір стає точкою перетину індивідуального і загального, або ж суб'єктивного і об'єктивного, а творчість у геґелівському розумінні – не лише актом самовираження, але й способом самопізнання духу. У творі дух впізнає самого себе у створеній ним формі, тому будь-який справжній твір є не просто результатом діяльності, а ще й моментом історичного розвитку духу.

Розглянувши творчість як процес об'єктивації духу та твір як форму вираження суб'єктивності, доцільно звернутися до питання про історичну долю мистецтва у філософії Г. В. Ф. Геґеля, зокрема до його відомої тези про "кінець мистецтва". У своїй статті "Місце і роль мистецтва в історичному розвитку людини і людства: геґелівські варіації" А.-Л. Мафтії зазначає: "Теза Геґеля про "кінець мистецтва" набула широкого резонансу та стала ґрунтом для дискусій, до яких філософи та мистецтвознавці повертаються багато десятиліть... При детальному продумуванні тези про "кінець мистецтва" стає зрозумілим, що мається увазі не буквально зникнення, а зміна функції, яку виконує мистецтво у геґелівській системі, і тим не менше феномен мистецтва у ХХ столітті переживає такі трансформації, які свідчать про можливості і прямого, буквального приймання цього висновку" (Мафтії, 2022, с. 19). Теза про "кінець мистецтва" не означає зникнення мистецтва як такого, вона про завершення його найвищої історичної функції. У розумінні філософа мистецтво є однією з форм саморозгортання абсолютного духу поряд із релігією та філософією. Якщо, наприклад, в античності, мистецтво було привілейованим способом вираження істини, воно втілювало ідею митця у чуттєвих формах, то із розвитком духу істина набуває більш абстрактного характеру. Такий рефлексивний характер уже не міг бути повністю повноцінно виражений у художніх образах. Як результат, мистецтво втрачає свою провідну роль як найвища форма пізнання істини, а цю роль перебирає на себе філософія. Філософія здатна оперувати поняттями, здатна мислити істину, абсолютне у його чистій формі.

Проблема творчості традиційно розглядалася у філософії як особлива здатність людини, яка була пов'язана з її духовною природою. Творчість сприяла набуттю свободи і здатності до самовираження. Зрештою, на заміну класичним концепціям творчості, напрацьованим такими видатними філософами, як І. Кант, де геній постає як законодавець мистецтва, Г. В. Ф. Геґель, який трактував художній твір як об'єктивацію духу, приходять творчість як особливий внутрішньо людський акт. Втім, поява сучасних систем штучного інтелекту суттєво змінює горизонти цього розуміння, так постає питання про можливість існування нового типу "творця". Так, наприклад, у своїй статті "Філософія науки та штучний інтелект: деконструкція суб'єкта і нова онтологія пізнання" (2025 р.) дослідник О. Варипаєв стверджує: "Штучний інтелект постає не просто як інструмент автоматизації когнітивних процесів, а як фактор зміни самої структури реальності. У сучасному дискурсі він дедалі частіше розглядається як філософський виклик традиційним уявленням про знання, істину та суб'єкта" (Варипаєв, 2025, с. 3-4). У ХХІ ст., штучний інтелект демонструє небачену здатність створювати тексти, генерувати зображення, музику, відео, генерувати інші культурні продукти, і всі ці продукти необхідно постають перед важливим філософським питанням, а саме, чи відповідають вони критеріям творчості. Системи ШІ не лише відтворюють вже існуючі зразки, вони комбінують їх у нові не представлені конфігурації. Це породжує фундаментальне питання, чи можна, по-перше, вважати такі продукти результатом творчості в повному сенсі цього слова, по-друге, чи вони залишаються лише складною формою репродукції і чи є там новизна? Так, наприклад, однією з ключових характеристик творчості є інтенціональність, тобто наявність наміру створення нового смислу. У цьому контексті ШІ позбавлений власної суб'єктивності та свідомості, з цього випливає і відсутність внутрішнього наміру. Нова "творчість" ШІ є функціональною, вона працює шаблононо та алгоритмічно, вона позбавлена екзистенційного навантаження, оскільки виникає як результат обробки великих масивів даних. Припускаємо, що у класичному антропологічному сенсі, ШІ не може вважатися творцем, а може розглядатися як інструмент творчості. Разом з тим, редукція штучного інтелекту до інструменту є недостатньою, оскільки на відміну від традиційних технічних засобів, він володіє певною автономією, коли генерує продукт, який має елементи несподіванки. У свою чергу користувач задає лише загальні параметри або ж запит (prompt). Це дозволяє говорити про штучний інтелект як про "співтворця", що бере участь у творчому процесі. Таким чином відбувається зміщення моделі творчості від авторської (тобто індивідуальної) до розподіленої, де вже авторство є результатом взаємодії трьох аспектів, це людина, алгоритм та культури. Як пише дослідниця І. Антіпіна у статті "Штучний інтелект як інструмент трансформації

культурологічних ідей" (2024 р.): "... виникає важлива проблема: чи можна вважати твір, створений за допомогою алгоритмів ШІ, унікальним та оригінальним? Це питання торкається як етичних аспектів, так і фундаментального розуміння творчого процесу в музиці, адже музичний твір, створений машиною, може відтворювати стиль і техніку відомих композиторів, що актуалізує питання автентичності, авторських прав і впливу на традиційні уявлення про творчість" (Антіпіна, 2024, с. 75).

Дискусія і висновки

Проблема творчості в умовах розвитку штучного інтелекту виходить далеко за межі суто технологічного чи правового дискурсу, вона набуває фундаментального філософського значення, а у центрі дискусії опиняється питання про можливість збереження класичного розуміння творчості як інтенціональної діяльності суб'єкта. Аналіз концепції праці як підстави власності у Дж. Лока показує, що творчість історично мислилася як продовження особи, яка легітимізує право на результат діяльності, і у цьому контексті продукти, створені штучним інтелектом, виявляються проблематичними, оскільки вони не мають безпосереднього зв'язку з індивідуальною працею суб'єкта. Кантівська ж концепція творчості акцентує увагу на як інтенціональності та автономії, а також на нормативності дії. Саме ці характеристики дозволяють говорити про автора як відповідального суб'єкта, втім, відсутність у штучного інтелекту свідомості та волі ставить під сумнів можливість приписування йому статусу творця у строгому сенсі. У геґелівській перспективі творчість постає як процес об'єктивації духу, де твір є формою переходу від суб'єктивного до об'єктивного. Якщо говорити з цієї точки зору, то продукти штучного інтелекту не можуть бути повноцінною об'єктивацією духу, втім, вони можуть розглядатися як новий рівень опосередкування між суб'єктом і культурою. Сучасні дослідження свідчать про те, що штучний інтелект слід розглядати не лише як інструмент, але й як фактор трансформації самої структури творчого процесу. Так виникає розподілений автор, а результат є наслідком взаємодії людини, алгоритму, культурного середовища тощо. Таким чином, можна систематизувати основні підходи до проблеми творчості наступним чином, так, наприклад, класичний підхід уявляє творчість як працю і підставу власності. Трансцендентальний підхід німецьких ідеалістів визгає творчість як інтенціональну та нормативна діяльність суб'єкта, у той час діалектичний геґелівський підхід визнає творчість об'єктивацією духу. Щодо сучасного стану, то тут творчість розглядається як розподілений процес за участі людини і штучного інтелекту. У підсумку, штучний інтелект не є творцем у традиційному філософському розумінні, втім, він формує новий тип творчої агентності, і це вимагає переосмислення категорій авторства, новизни, витвору, інтелектуальної власності т багато інших. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку цілісної теорії творчості, яка враховуватиме як класичні філософські підходи, так і сучасні технологічні реалії.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Антіпіна, І. (2024). Штучний інтелект як інструмент трансформації культурологічних ідей. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*, 3(64), 74–90. [https://doi.org/10.31318/2414-052X.3\(64\).2024.314744](https://doi.org/10.31318/2414-052X.3(64).2024.314744)
- Варипаєв, О. (2025). Філософія науки та штучний інтелект: деконструкція суб'єкта і нова онтологія пізнання. *Економіка Та Суспільство*, 7, 1-21. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15525177>
- Геґель, Г. В. Ф. (2004). *Феноменологія духу* / Пер. з нім. П. Тарашук; Наук ред. пер. Ю. Кушаков. Вид-во Соломії Павличко "Основи".
- Лок, Дж. (2001). *Два трактати про врядування* / Пер. з англ. О. Терех, Р. Димерець. Видавництво Соломії Павличко "Основи".
- Мафтії, А.-Л. (2022). Місце і роль мистецтва в історичному розвитку людини і людства: геґельянські варіації. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 38, 19-23. <https://doi.org/10.32782/apfs.v038.2022.4>
- Печеранський, І. (2018). Сутність і призначення мистецтва в естетичному вченні Г. Геґеля. *Схід*, 5(157), 25–29. [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2018.5\(157\).148366](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2018.5(157).148366)
- Попович, Т. (2023). Розуміння обов'язку у природно-правових концепціях Дж. Локка та Ж.-Ж. Руссо. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 77(2), 315-319. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.54>
- Чумаченко, О. П. (2017). Структурно-функціональний аналіз поняття "творча діяльність". *Культурологічна думка*, 11, 46-52.
- Kant, I. (1963). *Kritik der Urteilskraft*. Philipp Reclam jun. <https://projekt-gutenberg.org/authors/immanuel-kant/books/immanuel-kant-kritik-der-urteilskraft/>

References

- Antipina, I. (2024). Artificial intelligence as a catalyst for transforming cultural ideas. *The Journal of the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music*, 3(64), 74–90 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.31318/2414-052X.3\(64\).2024.314744](https://doi.org/10.31318/2414-052X.3(64).2024.314744)
- Chumachenko, O. P. (2017). Structural and Functional Analysis of the Concept of "Creative Activity". *The Culturology Ideas*, 11, 46-52 [in Ukrainian].
- Hegel, G. V. F. (2004). *Phenomenology of Spirit* / Trans. from German by P. Taraschuk; Nauk ed. trans. by Y. Kushakov. Published by Solomiya Pavlychko "Fundamentals" [in Ukrainian].
- Kant, I. (1963). *Kritik der Urteilskraft*. Philipp Reclam jun. <https://projekt-gutenberg.org/authors/immanuel-kant/books/immanuel-kant-kritik-der-urteilskraft/>
- Locke, J. (2001). *Two Treatises on Governance* / Trans. from English. O. Terek, R. Dymerecs. Publishing House Solomiya Pavlychko "Osnovy" [in Ukrainian].
- Maftii, A.-L. (2022). The place and role of art in the historical development of man and mankind: Hegelian variations. *Current Problems of Philosophy and Sociology*, 38, 19-23 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/apfs.v038.2022.4>
- Pecheransky, I. (2018). Essence and appointment of art in aesthetic learning by G. Hegel. *Skhid*, 5(157), 25–29 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2018.5\(157\).148366](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2018.5(157).148366)
- Popovych, T. (2023). Understanding of the obligation in natural law concepts of John Locke and Jan-Jak Russo. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 77(2), 315-319 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.54>
- Varypaiev, O. (2025). Philosophy of Science and Artificial Intelligence: Deconstruction of the Subject and a New Ontology of Cognition. *Economy and Society*, 7, 1-21 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15525177>

Отримано редакцією журналу / Received: 20.03.26
 Прорецензовано / Revised: 20.04.26
 Схвалено до друку / Accepted: 27.04.26
 Опубліковано / Published: 30.05.26

Maksym LIASHKO, PhD Student
ORCID ID: 0009-0007-0367-8457
e-mail: makslias2@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

TRANSFORMATION OF THE CATEGORY OF CREATIVITY AND THE PROBLEM OF INTELLECTUAL PROPERTY IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

B a c k g r o u n d . *The article examines the transformation of the category of creativity in the context of the development of artificial intelligence and its impact on the understanding of intellectual property. The relevance of the study is due to the emergence of new forms of cultural production that do not have a traditional subject of creativity, which in turn calls into question classical philosophical ideas about authorship and novelty.*

M e t h o d s . *The methodological basis is a complex of historical and philosophical approaches, as well as general scientific methods. Additionally, hermeneutic and comparative methods are used to interpret classical concepts of creativity and compare them with modern studies of the phenomenon of artificial intelligence.*

R e s u l t s . *It has been established that classical concepts of creativity (J. Locke, I. Kant, G. V. F. Hegel) associate creativity with subjectivity, with intentionality and objectification of the spirit, while modern artificial intelligence systems are capable of producing results that formally meet the criteria of creativity, however, they do not have an internal intention. This leads to the transformation of the model of creativity from individual to distributed, where authorship becomes the result of human interaction, both with algorithms and with the cultural context.*

C o n c l u s i o n s . *Artificial intelligence cannot be considered as a creator in the classical philosophical sense, however, it acts as an accomplice in the creative process, and this in turn necessitates a rethinking of the categories of creativity and authorship, as well as intellectual property, etc. Modern creativity is a hybrid and distributed process, it combines human intentionality and algorithmic generation.*

K e y w o r d s : *contemporary philosophy, artificial intelligence, authorship, creativity, text, "death of the author," intertextuality.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.